

УДК 159.9+32.019.5

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v047.2024.30>**Куц В. А.***кандидат філософських наук, доцент,
викладач кафедри психології, філософії та суспільних наук
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*

МІЖ МІФОМ І РЕАЛЬНІСТЮ: СТАНОВЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ

Постановка проблеми. Наше сьогодення глибоко наповнене різного роду міфами, тому не секрет, що у певному смисловому полі живуть всі сучасні люди. Міф можна вважати істинним коли він функціонує як завершена система значень, підтверджується не особистим досвідом, а колективним розумом на рівні досвіду культури, приймається на віру і уявляється за власними законами. Актуальність міфів відкриває духовний світ людини, рух думок, ідеї, мотиви вчинків, взаємини з суспільством і органами влади. У постійному протистоянні з політичними маніпуляціями і нав'язаними поглядами потрібно зрозуміти динаміку формування соціально-політичних міфів.

Наша молодь, наступне покоління, нова генерація, свіжа кров, надія на майбутнє, а разом з тим, сучасники науково-технічного прогресу, активні відкривачі кіберсвіту, постійні користувачі віртуальної реальності... Нова ситуація в контексті історичного розвитку і міфологізація інформаційного простору зовсім не сприяє включеності у суспільно-політичні процеси країни. В умовах нестабільного розвитку щире прагнення молодих людей до духовності та спроби вирішення глобальних проблем все більше підживлюють міфи. Саме міфи створюють духовне і соціальне середовище, відповідають мотивам і бажанням, толерують цінності і ідеали до яких тягнеться молодь.

Аналіз останніх досліджень. Ми живемо в міфах, а вони живуть у нас! Свідомо і несвідомо ми наслідуємо наших батьків, робимо як вони робили у свій час, сприймаємо світ за тими ж сакральними сценаріями. Читаючи книги, слухаючи музику, переглядаючи телебачення, перебуваючи в соціальних мережах. Активно чи пасивно ми є учасниками історичних подій, перебуваємо в реальності, яка теж є своєрідним міфом, але нашим хоч навіть створеним мас-медіа.

Вважається, що сучасні міфи створюють люди, спільноти, соціальні групи, інститути влади наявними засобами масової інформації. Міфи виникають тільки в певній придатній для них міфосистемі, виконуючи там особливу роль. [12; 13]. Міф актуалізує навколишній світ як символічний образ реальності, що поєднуючи часові виміри втілює мрії і найпотаємніші бажання людей закріплює панівні суспільні упередження, формує ілю-

зію. Міф наділяє існування спільноти важливим для неї смыслом і бажання наслідування.

Міфи як організуюча сила суспільства, визначають суспільні відносини і закріплюють норми поведінки людей. Завдяки міфу явища отримують духовну значущість, наближають людину до уявлень про єдність і вічність. Як спосіб духовної самоорганізації вони наділяють сенсами людське існування, гармонізують його. За своєю сутністю міф – складна знаково-символічна система, безпосередня реальність, особливий «містичний» образ, норма життя, абсолютний ідеал буття [11]. Проте, багато залежить від підходу дослідника.

Міфи конкретно проєктивні, містять багатозначні образи які сприймаються носіями як бажане і прийнятне. поширеними підходами у Дослідження міфології здійснюють за допомогою таких, найбільш поширених, підходів:

- соціологічного (Е. Дюркгейм, М. Мос);
- психоаналітичного (З. Фрейд);
- архетипів колективного несвідомого (К.Г. Юнг);
- ритуально-міфологічного (Дж. Фрезер, Б. Малиновський);
- символічного (Е. Касіпер);
- етнографічного (Л. Леві-Брюль);
- структуралістського (Р. Барт, М. Фуко);
- релігійної міфокритики (М. Еліаде).

Приміром, глибинні переживання рефлексивного досвіду, явище, що породжує міфологічну культуру, Карл Юнг у контексті аналітичної психології позначає архетипом [1; 16]. Різні психічні переживання складають сукупність архетипів як зразків поведінки, символів «здійснення життя», переживання яких відбувається на рівні несвідомого. Як стверджує К.Г. Юнг, «рівень архетипу позбавляє індивідуальності, тут можливе існування тільки колективного несвідомого» [15].

До архетипів входить низка моделей і зразків, відповідно до яких людина поводить себе в суспільстві. Сучасному міфу властиве перетворення традиційних архетипів на міфологеми, а у зв'язку з переживаннями вони набувають ознак справжніх («світ гине», «часовий цикл», «потреба відновити хаос, аби посприяти відродженню», «повернутися до джерел», «герой», «бог помер», «забуття», «пробудження»). Мірча Еліаде здійснює поділ означених архетипів на дві групи, які

складаються з циклу «відродження» та циклу «єднання з буттям» [4]. Щодо нинішніх, відносно нових архетипів та міфологем, то вони також відповідають логіці, якою позначена ця структура.

Заняття міфотворчістю належить до природної властивості свідомості людини, яка полягає у відображенні реальності за допомогою образно-символічної форми, що обумовлює появу символічних образів. В той же час міф здається справжньою реальністю, в істинності котрої послідовники не сумніваються. Коли триває детермінація поведінки в політиці, є важливим одночасне фігурування міфу у формі зразка й мотиву певної поведінкової моделі. Тож О.Ф. Лосевим було сформульоване визначення міфу як феномена, що «узагальнено відображає дійсність через почуттєві уявлення» [11]. Виникнення міфів відбувається тоді, коли дійсно неможливе осмислення явищ і процесів, які сталися. Вони містифікованим чином пояснюють реальність, стають асоціативно-образним, чуттєвим світоглядом, в основі якого містяться метафори й символи. В суті міфів та завдяки міфам відображається сенс «колективного несвідомого», вони виступають трансляторами сучасних настроїв та сферою втілення досвіду минулих часів.

В.В. Жовтрянська стверджує, що міф здійснює безпосередню смислову репрезентацію реальності, де не відбувається відокремлення суб'єктного аспекта відображуваної дійсності від об'єктивованого [5]. Для міфа, як феномена, властиве відкриття справжності й сутності речей, завдяки тому, що він конструє нову реальність. Позитивним є те, що міфом формується певна система ставлень до світу, природи, суспільства, людини, він виконує систематизацію наявних знань, основу яких складають поєднані наукові та інтуїтивні уявлення. Завдяки міфам люди можуть обґрунтувати свої погляди і вчинки, відчуті, що вони представляють певну спільноту, вікову, соціальну чи національну групу, формувати відповідні відносини з суспільством, оточенням, знаходити життєві орієнтири та вести себе відповідно до загальноприйнятих норм, встановлених принципів та ідеалів.

Мета статті. Сутність політичної свідомості – опосередковане відображення політичного життя соціуму через почуття, настрої, погляди, знання та ідеї, що знаходять своє матеріальне втілення в тому, як функціонує політична система.

До змісту політичної свідомості входять багато різних людських уявлень, зокрема й міфологічних. Міф сильний тим, що гармонійно долучається до соціальних процесів, які здійснюються членами соціуму і яким він дає символічні пояснення, пропонує духовне осмислення політичних реальностей, в ході чого надає певного смислу фактам. Людьми, суспільством та державою з різною

метою здійснюється формування й нав'язування спільноті своїх міфів, у яких втілюється їхнє уявлення про дійсність та зацікавленість. Завдяки міфам можливе пояснення своїх дій, виправлення помилок, отримання позитивних відгуків про політичні напрямки, течію, курс, досягнення успіху щодо вимог, аби дотримувалися певні норми тощо. Громадську думку наповнюють міфи, що впливають на формування духовного й інтелектуального суспільного середовища, його інформаційно-символічного поля.

Виклад основного матеріалу. Кожне плем'я, народність, народ, держава створюють і розвивають свою міфосистему, яка потім функціонує у суспільстві. Значна частина уявлень в сучасному політичному просторі України, є міфологізованою. О.І. Донченко і Ю.В. Романенко вважають, що українському етносу міфологічне мислення притаманне більше, ніж багатьом іншим етносам [3].

Міф активно проявляє себе у взаємодії з суспільством, впливаючи на свідомість і поведінку людей. Дослідження О.В.Яремчук підтверджують прояви соціальних архетипів у суб'єктивній картині життєвого шляху етносу як основи створення консолідуючого національного міфу [16]. Суспільне значення міфу визначає його реалізація у суспільстві і людях. Події, соціальні процеси та явища постають як єдина смислова композиція, виступає способом духовної самоорганізації, внутрішнього психологічного захисту та мотивації людини в сучасності.

За Ю.Ж. Шайгородським, політичний міф це «цілісне, спрощене, переважно ірраціональне відображення в індивідуальній і масовій свідомості політичної реальності та основних суспільних цінностей, своєрідний символічний засіб їх інтерпретації, моделювання світу і соціального життя» [13; 14].

Вже наявні міфи впливають на те, наскільки ефективною є влада й політична система загалом, як розв'язуються соціально-економічні й національно-культурні проблеми на фоні контролю за інформаційним простором та формування його міфічної складової відповідно. Керування масами передбачає знання міфів, які близькі людям, знання того, яким чином вони впливають на соціум, вміння користуватися ними. В основі сучасних політичних міфів лежать факти, вони користуються науковими теоріями, досвідом, культурою, їх містить ідеологічна доктрина, їх сприймають як правдоподібні й наукові ті, хто готовий їх приймати і, відповідно, ними жити [14].

Важливий аспект полягає в тому, що в реальних носіїв міфів є до них довіра. Сприйняття діючого міфу в царині, де він поширюється, є винятково як єдиної і справжньої реальності. Як тільки настає кінець ресурсу міфу й він уже позбавлений

можливості впливу на соціум, він перетворюється на «міф». Переставши бути об'єктом, якому вірять і поклоняються, міф не вважається тотожним реальності, це ілюзія й омана для наступників. За життя міф може називатися по-іншому: мрією, цінностями, заповідями, ідеалами [10].

За Г.Г. Почепцовим, відбулася тільки зміна «іміджу капіталізму» на «ринковий» імідж, однак з утопією, що в усіх є можливість втілення своєї мрії перетворитися на мільйонера, змін не відбулося, вона зосталася [12]. Нею реалізується, фактично, міфічне уявлення про «ріг достатку». В цьому відбувається втілення потреби й заклопотаності щодо насичення, інакше кажучи, життєвого здійснення, що відчувається як психічне життєве переживання. Ріг достатку має значення «постійного отримання їжі», а сенсом є «здійснюване життя». Водночас варто зауважити, що цей сценарій утопічний, адже місцем, де він може бути реалізований, є винятково світ міфів.

Г.Г. Почепцов вважає, що політичні міфи поділяються на категорії: партійних, державних, історичних, сімейних та дитячих міфів [12]. В тоталітарні часи відбувся розвиток соціально-політичної міфології радянського режиму, її міфи були присвячені революційному перетворенню власності та соціально-економічним перевагам, які нібито має соціалізм. Ці міфологеми й нині відлунують «психологією бідності» у свідомості нинішнього населення, протидіючи актуальним міфам та міфологемам.

Сучасним політичним партійним міфам бракує докладної розробки, й, коли відбуваються масові політичні акції та вибори, вони активізуються. В таких міфах діють «екологічно чиста планета», «жорсткий керівник, якому нарешті вдасться наведення порядку» (як, приміром, «цареві-батькущі»), містяться думки щодо «кращого, яке було раніше», «європейського вибору», за якого живеться відповідно до сучасних стандартів, чи відомого «кращого там, де нас нема» тощо.

Існують сучасні державні міфи – міф стосовно «реформ», суспільства, в якому діють рівні можливості, європейського вибору й прихід у Європу та ін. Нинішні реалії демонструють балансування України, яка шукає шляхи, аби «відродитися», і в той же час має зробити «європейський вибір», що перетворюється на ще один міф. Масова свідомість надає європейському вибору міфічності, це рай, життя без проблем (але з «євроремонт», «євровікнами», «безвізовим режимом» і т. д.).

Продовжується існування історичних міфів, центральною темою яких виступають «слов'янська єдність», «добрий пан», «месія», «жертва», «відроджена Україна», необхідність знати свої витоки, корені, продовжувати традиції, народжені Київською Руссю, і так звана особлива роль. Архетип відродження, в якому використовується

стародавня тема, пов'язана з «поверненням до витоків» (хаосу), споріднений з міфологемою щодо «вічного повернення» й термінами, які супроводжують цикл відродження: хаосом та становленням. Сімейними міфами сповнені політичні стереотипи «чоловіка-захисника», «хазяїна», «господаря». З політиком-жінкою невіддільно пов'язане існування стереотипу, що наділяє її потенціалом вирішення проблем, з якими стикаються пенсіонери, лікарі, педагоги, жінки й діти. В дитячих (наївних) міфах щодо «чесного слова», «єдності між словом і ділом», «дотримання обіцянок» відбувається втілення ідеалізованих соціально схвалюваних моделей поведінки.

Приховувати в собі міфи можуть символи (Помаранчева революція пов'язана з «апельсиновими-мандаринами»), метафори («капіталізм з людським обличчям»), вони «ховаються» в піснях, притчах або анекдотах («американські валянки»), де втілено відображення окремих поглядів, ставлень і духовних цінностей, котрі сповідають люди. Міф може проявитися через певний образ, гасло, рекламний слоган, афоризм, його джерелом можуть стати чутки, думки, стрічка новин. Як свідки не таких далеких у часі подій, ми можемо спостерігати, як творяться міфи, пов'язані з Революцією Гідності, військовими перемогами й поразками під час АТО та з іншими актуальними подіями. Якщо брати до уваги намагання подолати травму, це сприяє позитивній можливості справитися з горюванням та ритуалізувати травматичні події. Міф, як влучно висловився Ролан Барт, є «комунікативною системою, що прикидається системою фактів» [2].

У міфі, що несе в собі важливу для людей інформацію, містяться смисли, інтегровані в свідомість. Завдяки міфам відбувається заповнення «пустот», «прогалин», які мають ціннісний та інформаційний простори, міфи сприяють тому, аби осмислення реальності наповнилось символічним життєвим простором. Вплив міфу на людину відбувається посередництвом інтенцій, почуттів, уявлень, уяви, коли стверджується мрія про здобуття внутрішньої свободи й повноти існування.

В нинішніх умовах відбувається відображення міфів, міфологем і архетипів у рисах національного характеру молодих людей і в намірах, настановленнях, мотивах та мотивуванні, що є елементами свідомості. Завдяки міфам здійснюється формування смислів, від яких залежить політична поведінка молодих, адже певною основою надій, мрій, сподівань та дій сучасної молоді виступають міфи. Серед найбільш важливих цінностей – потреба зберегти власну індивідуальність, бути духовно задоволеним, мати здобутки й розвиватися. Сучасна молодь володіє надзвичайно високим рівнем інтересу, емоційної та смислової наповненості життя. Молоді люди також

ведуть усвідомлене життя, що є свідченням їхньої соціалізованості, того, що вони мають суб'єктивний життєвий сенс як духовний орієнтир своїх дій. Беручи за основу ціннісні та смисложиттєві орієнтації, можна на підставі певних позитивних рис в національному характері українських молодих людей говорити про сукупність моделей, що позначають поведінку і взаємодію в межах нинішнього громадянського суспільства [7].

Водночас молоді люди дещо нечітко розуміють демократію, в них немає виразних орієнтирів та критеріїв, які вони могли б застосувати для оцінки суспільства як демократичного чи недемократичного [8]. Загалом молодь у своєму образному уявленні про ознаки сучасного демократичного суспільства володіє не цілком точними, узагальнюючими, інтегруючими поняттями, що обумовлює виникнення простору, де виникають міфологічні тлумачення. Молоді люди схильні керуватися винятково позитивними прагненнями (щоб Україна була багата, сильна демократична держава, де існує високий рівень життя), тож їхня уява змальовує наявність демократичного суспільства можливостей, спільнот, орієнтованих на перспективу. На цьому бачимо відбиток міфу щодо «рогу достатку». Завдяки електоральній активності відбувається актуалізація мотивів, закорінених у людські цінності й сенс, який людина вбачає у виборах, як і в потребі бути їхнім учасником. На рішення молодої людини стати учасником виборів впливає те, чи пов'язує вона себе з політичним життям, чи відчуває свою соціальну затребуваність [8; 9]. Як стверджує О.В. Яремчук, врахування запиту сучасних молодих людей на участь у соціально-історичних процесах можливе, зокрема посередництвом етнокультурної міфотворчості особистості [16].

Цариною, на просторі якої міфи впливають на мотивацію електоральних дій, виступають як несвідомий, так і підсвідомий рівні. Оскільки людина споріднена з колективною ментальністю соціуму, відображення міфу відбувається в тому, як вона мотивує політичну участь. Це пояснює, чому досить активно молоді люди залучаються до соціально-психологічного контексту. Міфи щодо «чесного слова» та «єдності слова й діла» спонукають їх сумніватися, що політики виконують свої передвиборчі обіцянки, що є абсолютно природним і передбачуваним.

Орієнтирами сучасних молодих людей насамперед виступають самореалізація в родині, спілкуванні, навчанні, й тільки після цього – у сфері цілком дорослого громадсько-політичного життя. Політична поведінка особистості володіє мотивами, які, зважаючи на обставини, можуть поєднатися та діяти в одночасному режимі. Прикладом є такі мотиви: гуманізм і позитивна соціальна перспектива [9], які мають зв'язок зі сподіванням,

що поліпшиться життя в країні, наділений міфічними ознаками. Водночас багато молодих людей, котрі сподіваються, що життя в країні стане кращим, готові особисто долучитися до творення благ у громадянському суспільстві й державі і прагнуть бути чимось корисними своїй країні. Таким є втілення міфу, в центрі якого – «герой» чи останній рятівник. Хоч як прикро, але тут же зустрічаємо міфологему «все вирішують гроші», а відтак бажання вести громадську діяльність вмотивоване реалізацією матеріальної зацікавленості [9].

Панування політичних міфів та потреби міфологізувати політичну свідомість, відбувається в царинах, що є не достатньо усвідомленими або оточені інформаційним вакуумом, однак вони здійснюють вплив на те, яку політичну поведінку обрати. Особиста думка молоді, бажання реалізуватися у громадянській сфері та позитивна соціальна перспектива позитивно впливають на нівелювання політичних міфів, замість яких приходять планування й можливість реалізувати активну соціальну поведінку.

Загалом, незважаючи на те, що молодь значно залучена до соціально-політичної сфери, присутня надія на майбутні трансформації в країні, однак без прагнення стати активним учасником політичного життя та соціальних інститутів, є сподівання на позитивні соціальні зміни, які стануться без потреби безпосередньо до них долучатися, і це є свідченням існування міфологеми, що «герой прийде і все владнає» [5]. Такого рівня міфами надається особлива значущість існуванню людини, яка переживає власну ситуацію, контекстом котрої виступає дуже міфологізована соціальна та суспільна сфери.

Висновки. Вже існуючі міфи задовольняють соціальний запит молоді щодо розуміння і надання смислу подіям сучасності.

Міф – емоційно-приваблива, логіко-образна символічна конструкція, зручна для сприймання і використання молоддю у якості пояснювальної моделі подій, що сприймаючись як істинна, а реально підмінює реальність.

В контексті політичної участі міфологічне конструювання реальності відкриває простір для маніпуляцій свідомістю.

Міфи наділяють особливим духовним сенсом події, актуалізують людські інтенції, надихають і мотивують.

Міф створюючи комунікативну систему смислів, цінностей і цілей, залучає молодь, яка засвоює емоційно забарвлені, здебільшого схвалювані, зразки поведінки. Він постійно потребує послідовників, бо за їх відсутності втрачає реальний вплив, а отже і значення.

В політиці міф здійснює вплив на свідомість і громадську думку, часто використовується правлячими елітами для впливу на широкі верстви.

Цей факт актуалізує аналіз несвідомих асоціацій, символів, архетипних тем, міфологем та міфів сучасної молоді на предмет заміщення реальності через створення «сліпих плям» і віри у свідомості.

Реконструкція соціальних міфологем є важливим кроком на шляху протидії маніпулятивному впливу і медіа-технологіям.

Узагальнення давно відомих, як правило гармонізуючих і консолідуючих сучасний соціальний простір України «часткових» міфів буде актуальним напрямком для подальших досліджень гуманітарної сфери.

Література:

1. Аверінцев С.С. Архетипи / Міфи народів світу. Київ: ЦНЛ, 2020. Ч. 1. С. 110–111.
2. Барт Ролан. Міфологія. Київ: ЦНЛ, 2020. 320 с.
3. Донченко О.А., Романенко Ю.В. Архетипи соціального життя і політика. Київ: Либідь, 2021. 334 с.
4. Еліаде Мірча. Міфи; Сновидіння; Містерії. Київ: REFL, 2016. 136 с.
5. Жовтянська В.В. Смыслові трансформації в сучасному міфі. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2015. Вип. 27 (30). С. 243–256.
6. Карпенко З.С. Психолого-історична реконструкція соціальних міфологем як метод протидії маніпулятивним медіа технологіям. *Проблеми політичної психології*. 2015. Вип. 2 (16). С. 361–368.
7. Коробанова О.Л. Цінності та смисложиттєві орієнтації сучасної молоді / Психологічні перспективи. Спец. Випуск. Психологічні виміри українського соціокультурного простору. Київ: Міленіум, 2021. С. 107–115.
8. Коробанова О.Л. Мотивація політичного вибору молоді / Якість життя: проблеми, пріоритети і перспективи. Матеріали Загальноукраїнської науково-практичної конференції 11 грудня 2012 р., Донецьк / Донецький інститут ринку та соціальної політики. Донецьк: Вебер, 2012. С. 84–86.
9. Коробанова О.Л. Формування мотивації політичної участі засобами арт-терапії. *Простір арт-терапії: вершини усвідомлення*: Матеріали IX Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції. Київ: Міленіум, 2012. С. 29–38.
10. Коробанова О.Л. Просоціальні мотиви політичної участі молоді та їхня динаміка в процесі формування. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави*. Київ: Міленіум, 2013. С. 182–193.
11. Лосєв О.Ф. Саме саме: Твори. Київ: Наука, 2018. 1020 с.
12. Почепцов Г.Г. Іміджологія: теорія та практика. Київ: АДЕФ, 2018. 390 с.
13. Шайгородський Ю.Ж. Політика: взаємодія реальності і міфу / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. Київ: Знання України, 2019. 400 с.
14. Шайгородський Ю.Ж. Політичний міф як феномен національної свідомості. *Політичний менеджмент*. 2010. № 6 (45). С. 101–108.

15. Юнг Карл Густав. Про сучасні міфи: Збірник праць. / За ред. Д.Г. Лахути. Київ: ЦНЛ, 2024. 250 с.

16. Яремчук О.В. Національний міф: ідеологічність, інтенціональність, суб'єктність / Психологічні перспективи. Спец. Випуск. Психологічні виміри українського соціокультурного простору. Київ: Міленіум, 2021. С. 182–196.

Анотація

Куц В. А. Між міфом і реальністю: становлення політичної свідомості. – Стаття.

Стаття присвячена розкриттю становлення політичної свідомості з в контексті міфу та реальності. Визначено, що міф можна вважати істинним коли він функціонує як завершена система значень, підтверджується не особистим досвідом, а колективним розумом на рівні досвіду культури, приймається на віру і уявляється за власними законами. Актуальність міфів відкриває духовний світ людини, рух думок, ідеї, мотиви вчинків, взаємини з суспільством і органами влади. У постійному протистоянні з політичними маніпуляціями і нав'язаними поглядами потрібно зрозуміти динаміку формування соціально-політичних міфів.

У статті приводяться погляди на міфи як символічну реальність. Накреслені основні ознаки міфів і підходи до них як повторюваних явищ, оскільки сучасні міфи є продовженням історично культивованих на протязі попередніх поколінь міфічних тем і сюжетів. З'ясовано, що за своїм змістом політична свідомість охоплює різноманітні уявлення людей, в тому числі міфологічні. Сила міфу в гармонії з тими соціальними процесами, у які включені члени суспільства, які він символічно пояснює, духовно осмислює політичні реалії, створюючи смисл фактів. З різними цілями люди, суспільство та держава продукують і нав'язують оточуючим свої міфи, які втілюють їх бачення дійсності та інтерес.

Міф є емоційно привабливою логічно-образною символічною конструкцією, котру вже у зв'язку з тим, що вона існує, приймають як істинну, але в дійсності вона є підміною реальності, зручною для того, щоб її сприймали й використовували молоді люди як пояснювальну модель. Висловлена думка про ймовірність того, що завдяки міфам відбувається заповнення певних «прогалін», світоглядних «пустот», відсутності особистої позиції і поглядів, тож таке дотримання логіки, яку транслюють міфи, схоже на поступку перед суспільною думкою та громадським тиском.

Завдяки тому, що міф конструює реальність, відбувається відкриття широкого простору для того, аби здійснювати маніпуляції, зокрема й політичні; за допомогою міфу в подій з'являється особливий духовний сенс, відбувається актуалізація людських інтенцій, можуть приходити натхнення й мотивація; міфу необхідні послідовники; міф створює комунікативну систему, до якої входять смисли, цінності й цілі; міфи є джерелом емоційно забарвлених, найчастіше схвалюваних, зразків поведінки.

Ключові слова: політична свідомість, міфи, політичні міфи, мотиви політичної поведінки, мотивація політичної участі молоді.

Summary

Kuts V.A. Between the myths and reality: the begin political consciousness. – Article.

The article is devoted to the disclosure of the formation of political consciousness in the context of myth and reality. It is determined that a myth can be considered true when it functions as a complete system of meanings, is confirmed not by personal experience, but by the collective mind at the level of cultural experience, is accepted on faith and is presented according to its own laws. The relevance of myths reveals the spiritual world of a person, the movement of thoughts, ideas, motives for actions, relationships with society and authorities. In the constant confrontation with political manipulations and imposed views, it is necessary to understand the dynamics of the formation of socio-political myths. The article presents views on myths as a symbolic reality. The main features of myths and approaches to them as recurring phenomena are outlined, since modern myths are a continuation of mythical themes and plots historically cultivated over previous generations. It is found that in its content, political consciousness encompasses a variety of people's ideas, including mythological ones. The power of myth, in harmony with the social processes in which members of society are included, which it symbolically

explains, spiritually comprehends political realities, creating the meaning of facts. With different goals, people, society and the state produce and impose their myths on others, which embody their vision of reality and interest.

A myth is considered as an emotionally attractive logical-figurative symbolic construction, which by the fact of its existence is accepted as true, but in fact replaces reality, convenient for perception and use as an explanatory model by young people. It is assumed that myths tend to fill certain "gaps", "emptiness" of the worldview, the absence of one's own opinion and beliefs, therefore such following of the logic of myths resembles submission to public opinion and public pressure.

The construction of reality inherent in myth opens up a wide scope for manipulations, including political ones; myth gives special spiritual meaning to events, actualizes human intentions, can inspire and motivate; myth needs followers; myth is characterized by the creation of a communicative system of meanings, values, and goals; myths provide emotionally colored, mostly approved, models of behavior.

Key words: *political consciousness, myths, political myths, motives of political behavior, motivation of political participation.*